

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maakaasun toimitusvarmuuden takavista toimenpiteistä

(2002/C 331 E/41)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOM(2002) 488 lopull. — 2002/0220(COD)

(Komission esittämä 11 päivänä syyskuuta 2002)

PERUSTELUT**1. Taustaa****1.1 Energian sisämarkkinoiden toteuttaminen**

Euroopan unioni edistyy kohti kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden toteutumista. EU:hun on syntymässä maailman laajimmat, yhdistyneimmät ja avoimimmat alueelliset sähkö- ja kaasumarkkinat. Kuten vihreässä kirjassa "Energiahuoltostrategia Euroopalle" (KOM(2000) 769) osoitetaan, markkinoiden yhdistyminen edistää toimitusvarmuutta vain jos markkinat ovat todella yhdistyneet. Barcelonassa 15. ja 16. maaliskuuta 2002 kokoontunut Eurooppa-neuvosto korostikin tehokkaiden ja integroitujen energia-verkkojen merkitystä sisämarkkinoiden selkärangana ja tärkeänä edellytyksenä Euroopan talouksien yhteenliittämiseksi.

Markkinoiden avautuminen ja riittävä fyysinen yhteenliittäminen eivät kuitenkaan vielä sinänsä takaa likvidejä markkinoita, jotka perustuvat sekä omista että ulkopuolisista lähteistä tuleviin varmoihin kaasu-toimituksiin. Sen vuoksi on tärkeää, että markkinoiden nykyisiä perusteellisia muutoksia ja siirtymistä kohti täysin avoimia energian sisämarkkinoita täydennetään uusilla, avoimilla ja yksiselitteisillä politiikoilla, joissa määritellään yleiset puitteet sekä eri markkinatoimijoiden selkeät toimitusvarmuuteen liittyvät roolit ja tehtävät uudessa markkinatilanteessa.

Lisäksi on tärkeää varmistaa, että poikkeuksellisissa kaasuntoimitustilanteissa toteutetaan sellaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan kaasun sisämarkkinoiden moitteeton toiminta tulevaisuudessakin.

1.2 Kaasun merkitys kasvaa ja todennäköisesti myös EU:n riippuvuus tuonnista

Maakaasusta on tulossa yhä tärkeämpi energialähde EU:n polttoainevalikoimassa. Vuonna 2000 sen osuus EU:n kaikista primaarienergian toimituksista oli noin 24 prosenttia, mitä voidaan verrata vuoteen 1985, jolloin se oli 16 prosenttia ja vuoteen 1960, jolloin se oli alle 2 prosenttia. Tasainen kasvusuuntaus on jatkunut jopa vähäisen talouskasvun aikana. Vuonna 2001 kaasun kulutus kasvoi Länsi-Euroopassa 2,5 prosenttia, mikä johtui erityisesti kotitalousasiakkaiden määrän ja sähköntuotantoon käytetyn kaasun kulutuksen merkittävästä lisääntymisestä.

Maakaasu on säilyttänyt asemansa ensisijaisena polttoaineena EU:n sähköntuotannossa. Kaasuun perustuvan sähköntuotannon osuus EU:n sähköntuotantoon tehdyistä uusista investoinneista on ollut vuosittain 50–60 prosenttia vuodesta 1995 alkaen. Merkittävin viime vuosikymmenen aikana tapahtunut muutos on ollut CCGT-menetelmän osuuden kasvaminen. Siihen ovat olleet syynä EY:n 1990-luvun alussa muuttunut asennoituminen kaasuun perustuvaan sähköntuotantoon sekä tekniikan edistyminen, kaasun suhteellisen hyvän kilpailukyky ja ympäristönäkökohdat.

Kaasun ja sähkön kysynnän odotetaan kasvavan EU:ssa merkittävästi tulevien 20 vuoden aikana: yli 40 prosenttia ennen vuotta 2020. On kohtuullista odottaa, että kaasun markkinaosuus EU:n energiatoimituksista kasvaa jopa 30 prosenttiin. Kaasun kysynnän kasvu johtuu pääasiallisesti sähköntuotannosta. Kaasuun perustuvan sähköntuotannon ja sähkön ja lämmön yhteistuotannon osuus kysynnän kasvusta on ennusteiden mukaan kaksi kolmasosaa. Tämä lisääntyvä riippuvuus sähköntuotantoon käytetystä kaasusta herättää joukon kysymyksiä, jotka liittyvät siihen, että kaasun- ja sähköala ovat yhä riippuvaisempia toisistaan varsinkin toimitusvarmuuden osalta.

Euroopan kaasuntoimitustilanne on kuitenkin suhteellisen suotuisa, koska sillä on omia merkittäviä kaasuvaramaantoja ja koska 70–80 prosenttia maailman kaasuvaramaantoista on taloudellisesti sen markkinoiden ulottuvilla. Kun Norja panee myöhemmin tänä vuonna EU:n kaasudirektiivin täytäntöön, siitä tulee täysin yhdentynyt osa kaasun sisämarkkinoita. Todennettujen kaasuvaramaantojen ja uusien kaasulöydösten perusteella voidaan olettaa, että EU:n ja ETA:n yhdistetty kaasuntuotanto kasvaa tulevan vuosikymmenen aikana. EU:n ja ETA:n yhteiset kaasun sisämarkkinat tulevat todennäköisesti 25–30-prosenttisesti riippuvaisiksi tuonnista vuoteen 2010 mennessä. Laajentuneiden sisämarkkinoiden, joihin kuuluvat Keski- ja Itä-Euroopan kymmenen ehdokasmaata, odotetaan puolestaan tulevan 35–40-prosenttisesti riippuvaisiksi tuonnista vuoteen 2010 mennessä.

On hyvinkin mahdollista, että EU:n ja ETA:n kaasuvaramaantoja otetaan enemmän käyttöön ennen vuotta 2010, mikä voi auttaa säilyttämään niiden kaasuntuotantotason ja viivyttämään siten niiden nopeasti kasvavaa riippuvuutta kaasun tuonnista. Siitä huolimatta on todennäköistä, että EU ja ETA tulevat pitkällä aikavälillä entistä riippuvaisemmiksi tuontikaasusta, koska kaasun kysynnän odotetaan kasvavan nopeasti samalla kun EU:n ja ETA:n oma kaasuntuotanto alkaa jossakin vaiheessa tasaantua ja vähetä. Eurogasin ja komission nykyisen, EU:ta ja Norjaa koskevan kysyntäennusteen sekä öljyn- ja kaasuntuottajien kansainvälisen järjestön OGP:n tekemän tuotantoennusteen perusteella 15 jäsenvaltion EU:n ja ETA:n riippuvuus tuonnista voi kasvaa lähes 60 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Kahdenkymmenenviiden jäsenvaltion EU:n ja ETA:n riippuvuus tuonnista voi puolestaan kasvaa 65 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. OGP:n viimeaikaisten analyysien mukaan prosenttimäärät voivat kuitenkin olla pienempiä, jos analyyseissä otetaan huomioon mahdollisten uusien resurssien kehittäminen, kuten uudet löydökset, ja jos taloudelliset olosuhteet ovat otollisia.

Ilman Norjaa EU:n riippuvuus kaasun tuonnista olisi huomattavasti suurempi: 15 jäsenvaltion EU:ssa se voisi kasvaa jopa 75 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

EU:n jäsenvaltioiden riippuvuus kaasun tuonnista vaihtelee suuresti. Eräät jäsenvaltiot ovat jo täysin riippuvaisia tuonnista, kun taas toisten jäsenvaltioiden riippuvuusaste on kasvamassa lähes 100 prosenttiin.

Tässä tilanteessa on luonnollista, että toimitusvarmuus ja Euroopan kyky varmistaa riittävä kaasunsaanti tulevaisuudessa asetetaan etusijalle. Toimitusvarmuus ja toimitusten jatkuvuus vaikuttavat ratkaisevasti erityisesti sähköntuotantotalaan. Toimitusongelmat aiheuttavat nykyajan yhteiskunnalle kustannuksia, jotka voivat olla hyvinkin raskaat, kuten Kalifornian sähköntoimituskriisi on osoittanut. Toistuvat sähkökatkokset, joita Kaliforniassa esiintyi tammikuussa 2001, maksoivat yhteiskunnalle arvon mukaan 42 miljardia Yhdysvaltojen dollaria, joka on noin 3,4 prosenttia Kalifornian BKT:sta.

Kaasutoimitusten jatkuvuus on ratkaisevan tärkeää myös muille kuluttajaryhmille, erityisesti pienasiakkaille, jotka eivät voi käyttää vaihtoehtoisia polttoaineita kuten monet suuret teollisuusasiakkaat, jotka voivat keskeyttää kaasun käytön ja korvata sen vastaavilla öljytoimituksilla.

Vihreässä kirjassa "Energiahuoltostrategia Euroopalle" (KOM(2000) 769) ehdotetaan, että laatiessaan varastojen laajentamista ja uudistamista koskevaa politiikkaa Euroopan unioni voisi "tutkia mahdollisuutta kehittää [öljyvarastojen lisäksi] myös maakaasuvaramaantoja... Unionin on suojeltava itseään liialliselta riippuvuudelta energiantuonnista".

Tiedonannossaan "Kaasun toimitusvarmuus EU:ssa" (KOM(1999) 571 lopull.) komissio ilmoitti aikovansa raportoida säännöllisesti neuvostolle ja Euroopan parlamentille seikoista, jotka liittyvät kaasun toimitusvarmuuteen EU:ssa, sekä tehdä "tarvittaessa ehdotuksia, joilla parannetaan kaasun toimitusvarmuutta EU:ssa ja kehitetään edelleen kaasun toimitusvarmuuden yhteisiä puitteita".

1.3 EU:n kaasun sisämarkkinat ja toimitusvarmuus

Maakaasun sisämarkkinoiden toteuttaminen EU:ssa ja toimitusvarmuuden turvaaminen ovat kaksi yhteensovivaa tavoitetta. On selvää, että hyvin toimivat kaasun sisämarkkinat perustuvat riittävän varmoihin kaasutoimituksiin, jotka ovat peräisin erilaisista toimituslähteistä. Toimenpiteet, joilla turvataan kaasun toimitusvarmuus uudessa markkinatilanteessa, ovatkin erottamaton osa EU:n sisämarkkinoiden luomisesta.

Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/30/EY⁽¹⁾ on myötävaikuttanut merkittävästi kaasun sisämarkkinoiden luomiseen. Siinä tunnustetaan toimitusvarmuuden merkitys sisämarkkinoille ja annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa maakaasuyhtiöille toimitusvarmuuteen liittyviä julkisen palvelun velvoitteita.

Maakaasun sisämarkkinoiden luominen ja kehittäminen lisäävät väistämättä jäsenvaltioiden välistä riippuvuutta toimitusvarmuutta koskevista asioista. Jos jokin jäsenvaltio ei toteuta asianmukaisia toimenpiteitä, tällä voi olla vakavia seurauksia sisämarkkinoiden toiminnalle koko Euroopan unionissa. Sen vuoksi on tärkeää, että jäsenvaltioiden kaasuntoimituspolitiikkoja yhdenmukaistetaan siinä määrin kuin on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Näin voidaan välttää markkinavääristymät ja varmistaa kaasun sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja tasapuoliset toimintaedellytykset.

Likviditeetti on välttämätön edellytys kaasun sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle EU:ssa. Toimitusvarmuuspolitiikoissa olisikin otettava täysimittaisesti huomioon sellaiset toimenpiteet, jotka lisäävät likviditeettiä kilpailumarkkinoilla. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi spot-markkinoiden kehittäminen, EU:n omista ja ulkopuolisista lähteistä tulevien uusien kaasutoimitusten edistäminen sekä syrjimättömät lupamenettelyt varastojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten rakentamista varten.

2. Siirtymävaiheessa olevat Euroopan kaasumarkkinat – toimitusvarmuutta koskevat selkeät säännöt ovat olennainen osa sisämarkkinoita

Euroopan kaasuteollisuus on viimeksi kuluneiden 40 vuoden aikana huolehtinut erittäin hyvin toimitusvarmuuden turvaamisesta Euroopan tasaisesti kasvavilla kaasumarkkinoilla. Euroopan kaasumarkkinoilla tapahtuu kuitenkin nykyään nopeita muutoksia, ja markkinoiden perinteistenkin toimijoiden asema on muuttumassa.

Kaasuverkon suunnittelu ja kehittäminen, joilla on pyritty (usein kaasuteollisuuden itsensä määrittelemiin) kaasun toimitusvarmuutta koskeviin tavoitteisiin, ovat tähän saakka olleet melko yksinkertaisia, koska pääasialliset toimittajat ovat hallinneet kaikkia infrastruktuurivaatimuksiin sekä kaasun kysyntään ja tarjontaan liittyviä ja muita suunnittelussa tarvittavia asioita ja tietoja. Lisäksi valtion välitön osallistuminen ei ole ollut yhtä lailla tarpeellista, koska toimitusvarmuudesta vastaavat kansalliset kaasuyhtiöt ovat usein olleet osittain tai kokonaan valtion omistamia. Sen vuoksi vain muutamat jäsenvaltiot ovat tähän saakka osallistuneet suoraan maakaasun toimitusvarmuutta koskevien politiikkojen laatimiseen.

Uusilla, vapailla kaasumarkkinoilla, joilla teollisuuden rakenteet uudistuvat, kansalliset markkinat yhdentyvät, uusia tulokkaita ilmestyy ja kilpailu kehittyy, mikään yksittäinen toimija ei välttämättä kanna kokonaisvastuuta kaasun lyhyen ja pitkän aikavälin toimitusvarmuudesta kansallisella tasolla. Kaasun toimitusvarmuus kuuluu erottamattomasti kaasun sisämarkkinoille, mutta toimitusvarmuutta koskevia politiikkoja ja menettelyjä on tarkistettava ja ne on virallistettava uuden tilanteen mukaisesti. Kilpailumarkkinoilla ei ole itsestään selvää, että kaasuntoimittajat pitävät toimitusvarmuutta strategisena painopisteenään, sillä kilpailukyvyistä on tulossa kaasuyhtiöiden ensisijainen tavoite. Toimitusvarmuudesta huolehtimista ei näin ollen voi jättää pelkästään teollisuuden tehtäväksi, ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki markkinatoimijat toteuttavat ainakin tietyt toimitusvarmuutta koskevat toimenpiteet. Tällaiset toimenpiteet voivat olla kalliita, ja on hyvinkin mahdollista, että osa toimijoista jättäisi toimenpiteet toteuttamatta vähentääkseen kustannuksiaan, jollei sovellettaisi yhteisesti sovittuja vähimmäisvaatimuksia.

Jäsenvaltioiden toteuttamat toimenpiteet, jotka velvoittavat yhtiöt täyttämään tietyt vähimmäisvaatimukset, ovat olennainen osa markkinoiden avaamista. Sisämarkkinoiden toteuttamisessa ei ole kyse pelkästään valinnanvapauden tarjoamisesta asiakkaille, vaan sillä pyritään myös varmistamaan, että markkinat tarjoavat korkealuokkaisia julkisia palveluja, ennen kaikkea varmoja toimituksia. Voimassa olevassa kaasudirektiivissä (98/30/EY) tunnustetaan jäsenvaltioiden oikeus pitää toimitusvarmuutta julkisen palvelun velvoitteena. Toimitusvarmuutta koskevat säännökset eivät ole sisämarkkinoiden toteuttamisen seuraus vaan keskeinen osa markkinoita. Ilman yhteisiä puitteita, joissa vahvistetaan toimitusvarmuuteen liittyviä velvoitteita koskevat yhdenmukaiset vähimmäisvaatimukset, markkinoiden vääristymisestä tulee todellinen uhka.

(1) EYVL L 204, 21.7.1998, s. 1.

Toimitusvarmuus ja kilpailu ovat yhteensopivia tavoitteita, ja kaasun toimitusvarmuutta voidaan vahvistaa EU:ssa kaasun sisämarkkinoilla, jos yhtiöt huolehtivat siitä asianmukaisin suunnitelmin yhdessä vastaavien viranomaisten kanssa. Riittävä ja asianmukainen toimitusvarmuus edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. On selvää, että uuteen markkinajärjestelmään siirryttäessä on erityisen tärkeä määritellä uudet säännöt selkeästi ja varmistaa, että kaasun toimitusvarmuus säilyy operatiivisesti korkealla tasolla.

Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 98/30/EY 24 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarpeellisia varotoimenpiteitä, jos energiamarkkinoilla ilmenee äkillinen kriisi. Sisämarkkinoiden toiminnalle aiheutuvien häiriöiden on kuitenkin oltava mahdollisimman vähäisiä, eikä kilpailua saa rajoittaa tarpeettomasti. Toteutetuista toimenpiteistä on ilmoitettava muille jäsenvaltioille ja komissiolle, joka voi päättää, että kyseisen jäsenvaltion on muutettava toimenpiteitä tai lopetettava ne, jos ne vääristävät kilpailua tai vaikuttavat haitallisesti kaupan yhteisen edun vastaisella tavalla. Lisäksi on määriteltävä, mitä kunkin jäsenvaltion pitää vähintään tehdä sisämarkkinoiden edellytysten mukaisesti.

On selvästikin parempi, että kiireelliset toimenpiteet määritellään ja niistä sovitaan jo etukäteen kuin että jäsenvaltiot kehittävät niitä itse, jos ja kun äkillinen kriisi ilmenee.

Euroopan kaasuteollisuuden edustajat, mukaan luettuina Euroopan siirtoverkonhaltijoiden järjestö GTE (European association of transmission system operators) ja Eurogas, ovat korostaneet tarvetta määritellä selkeästi yksittäisten markkinatoimijoiden roolit ja tehtävät toimitusvarmuuden osalta ⁽¹⁾. Nopeasti muutuvilla markkinoilla on erittäin tärkeää välttää epävarmuutta siitä, kuka on vastuussa toimitusvarmuudesta, sillä toimitusvarmuutta koskevat epäselvyydet lisäävät toimituskriisin riskiä.

Jäsenvaltioilla on ensisijainen vastuu toimijoiden selkeiden roolien ja tehtävien yleisestä määrittelystä sisämarkkinoiden uusissa lainsäädäntö-, sääntely- ja markkinapuitteissa.

Operatiivisen vastuun on säilyttävä kaasuteollisuudella, mutta jäsenvaltioiden hallituksilla ja komissiolla on tässä asiassa tärkeä koordinointi- ja tukitehtävä. Hallitusten tehtävänä on varmistaa, että markkinat toimivat tehokkaasti ja antavat todenmukaisia signaaleja, jotta osallistujat voisivat tulkita muutoksia oikein ja hallita niitä. Lisäksi hallitusten on varmistettava, että toimitusvarmuus säilyy asianmukaisella tasolla. Yhteisön on puolestaan valvottava uusien toimitusvarmuutta koskevien politiikkojen täytäntöönpanoa sekä varmistettava, että ne ovat hyvin toimivien sisämarkkinoiden vaatimuksen mukaisia.

Euroopan kaasualan sääntelyfoorumi, jossa ovat mukana komissio, kansalliset sääntelyviranomaiset, jäsenvaltiot ja kaikki asiaankuuluvat kaasumarkkinoiden sidosryhmät, piti helmikuussa 2002 viidennen kokouksensa. Kokouksessa sovittiin kolmansien osapuolten verkkoonpääsyä koskevista suosituksista, joissa on kyse hyviä toimintatapoja koskevista ohjeista. Ohjeisiin sisältyy joitakin alustavia seikkoja, joilla on tarkoitus selvittää kaasun kuljetukseen osallistuvien pääasiallisten toimijoiden, erityisesti siirtoverkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien rooleja ja tehtäviä. Lisäksi foorumissa sovittiin seuraavaa ⁽²⁾:

"Kaasun sisämarkkinoilla vallitsevassa uudessa sääntely- ja markkinaympäristössä, jolle on ominaista markkinatoimijoiden suuri lukumäärä ja integroituneiden kaasuyhtiöiden toimintojen eriyttäminen, mikään osapuoli ei voi enää huolehtia yksin toimitusvarmuudesta.

Näin ollen on toimitusvarmuuden takaamiseksi määriteltävä, miten viranomaiset ja eri markkinatoimijat, kuljetusyrietykset ja siirtoverkonhaltijat mukaan luettuina, jakavat vastuun toimitusvarmuudesta ja infrastruktuurin suunnittelusta. Eri toimijoiden velvoitteet on osoitettava selkeästi, ja niiden on oltava toimijoiden tehtävien mukaisia.

Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden tehtävänä on määritellä toimitusvarmuutta koskevat tuotosvaatimukset julkisen politiikan puitteissa. Näissä puitteissa markkinoiden ja teollisuuden tehtäväksi voidaan jättää ratkaisujen kehittäminen siihen, miten sovitut vaatimukset voidaan täyttää tehokkaimmin."

⁽¹⁾ GTE: "GTE Position Paper", 15. kesäkuuta 2001. Eurogas: muun muassa "Response of Eurogas to the DG TREN Strategy Paper", 19. maaliskuuta 2001.

⁽²⁾ Euroopan kaasualan sääntelyfoorumin viidennen kokouksen päätelmät, Madrid, 7. ja 8. helmikuuta 2002.

Kaasun toimitusvarmuuteen kuuluu kuitenkin enemmän kuin vain kysynnän ja tarjonnan päivittäinen tasapainottaminen kilpailumarkkinoilla. Siihen liittyy myös pitkän aikavälin strateginen puoli.

Ottaen huomioon edellä esitetty sekä siirtyminen kohti täysin toimivia ja yhdennettyjä kaasun yhtenäismarkkinoita, jäsenvaltioiden olisi kaasumarkkinoidensa ominaispiirteiden ja rakenteiden mukaisesti seurattava kaasutoimituksia koskevien politiikkojen täytäntöönpanoa ja varmistettava, että ne soveltuvat uuteen markkinaympäristöön ja että ne on asianmukaisesti muunnettu selkeiksi tehtäviksi, operatiivisiksi vastuiksi, turvallisuusvaatimuksiksi ja kriisimenettelyiksi, jotka koskevat kaikkia kaasualan osallistujia uusissa lainsäädäntöpuiteissa. Näin voidaan välttää myös se, että toimitusvarmuuteen sovelletut erilaiset lähestymistavat ovat esteenä markkinoillepääsulle ja rajatylittävälle kaupalle ja näin ollen myös kaasun sisämarkkinoiden toteuttamiselle ja niiden moitteettomalle toiminnalle. Toisaalta on tärkeää huolehtia myös siitä, että uusien sääntöjen ja menettelyjen täytäntöönpano ei aiheuta suuria vaikeuksia sellaisille yrityksille, joilla on pienet markkinaosuudet, tai markkinoiden uusille tulokkaille.

3. Varastoinnin merkitys

Kaasun tuotanto ja pitkän matkan kuljetukset ovat pääomavaltaista toimintaa. Koska kaasun energiatiheys on paljon pienempi kuin esimerkiksi öljyn, kaasun kuljetuskustannukset energiyksikköä kohden ovat paljon suuremmat kuin öljyn, ja ne ovat merkittävä osa loppukuluttajan kaasusta maksamasta kokonaishinnasta. Kun kaasua tuotetaan kaukaisista lähteistä ja kuljetetaan pitkiä matkoja kaasuputkissa, käyttöasteet ovat yleensä korkeita ja virta suhteellisen jatkuva. Kaasun kysynnässä on kuitenkin suuria vuodenaikajasta riippuvia vaihteluja, minkä vuoksi tarjonta- ja kysyntäprofiilit eroavat merkittävästi toisistaan.

Optimaalisten tulosten saavuttamiseksi käytetään kaasuvälikkeitä (joko maanalaisia ehtyneitä maakaasukenttiä, pohjavesikerroksia, suolakupuja tai nesteytetyn maakaasun kulutushuippujen tasaamiseen tarkoitettuja maanpäällisiä varastoja), joiden tulisi sijaita kysyntäkeskusten lähetyillä. Näin voidaan korjata tarjonnan ja kysynnän väistämätöntä epätasapainoa ja vähentää kaasutoimitusten yksikkökustannuksia. Jos kaasua ei varastoitaisi lainkaan, sekä tuotanto- että kuljetuskapasiteetti olisi täytynyt suunnitella vastaamaan hetimitäistä huippukysyntää, jolloin tuotannossa ja kuljetuksessa olisi suurimman osan aikaa huomattavaa ylikapasiteettia.

Maanalaiset kaasuvälikkeet ovat siis erittäin tärkeitä EU:n kaasuhuollossa niin tavanomaisissa käyttöoloissa kuin toimituskriisien aikana, ja kaasuvälikkeiden tulisi taloudellisista ja strategisista syistä sijaita lähellä markkinoita. Kaasuyhtiöt pyrkivätkin geologisten ja taloudellisten edellytysten rajoissa hajauttamaan varastojaan mahdollisimman paljon ja sijoittamaan niitä mahdollisimman lähelle suuria kysyntäkeskuksia eli mieluiten suurkaupunkien läheisyyteen.

Maanalaisella varastoinnilla on siis useita tehtäviä:

- Toimitusvarmuuden turvaava strateginen varastointi toimitusten keskeytymisen varalta (käytössä erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, jotka ovat hyvin riippuvaisia kaasun tuonnista EU:n ulkopuolelta).
- Kausittainen kuormituksen tasapainottaminen huippukysynnän tyydyttämiseksi (kaasua pumpataan varastoon kevään ja kesän aikana ja otetaan yleensä käyttöön loka-marraskuun ja helmi-maaliskuun välillä).
- Päivittäisen tasapainon saavuttaminen.
- Kaasun hintojen arbitointi eli kaasun hinnanvaihtelujen kaupallinen optimointi esim. hintojen uudelleenlaskennan ajankohtina (esim. neljännesvuosittain) ja yleisemmin kauppapoliittisena välineenä vapautetuilla markkinoilla (erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa). Koska kaasun hintojen odotetaan kilpailuun perustuvilla kaasumarkkinoilla pohjautuvan entistä enemmän kaasun kysyntään ja tarjontaan, hinnanvaihteluissa voidaan odottaa uusia kuvioita ja hallitsemattomuutta. Tällaisissa olosuhteissa voidaan odottaa, että varastoitua kaasua annetaan käyttöön hintojen ollessa korkealla, mikä rajoittaisi hintojen hallitsematonta nousua.

- Järjestelmän yleinen optimointi, mukaan luettuna vaihtokauppojen helpottaminen.
- Siirtojen tukeminen, esimerkiksi paikallisten kapasiteettirajoitusten tai kriittisten kuormituskyynnysten lieventäminen.

Vaikka varastointivaatimukset ja markkinatoimijoiden halukkuus maksaa kaasun varastoinnista voivat muuttua lyhyellä aikavälillä, yleisenä näkemyksenä on, että varastojen merkitys kasvaa ajan kuluessa. Tämä johtuu EU:n kasvavasta kaasun kysynnästä ja tuontiriippuvuudesta ja näin ollen toimitusvarmuussyistä johtuvasta lisävarastoinnin tarpeesta. Lisäksi varastointiin on ylimääräistä tarvetta kuormituksen tasapainottamiseksi sekä lisääntyvän tuontiriippuvuuden ja kotimaisen tuotannon suoman jouston suhteellisen vähenemisen johdosta.

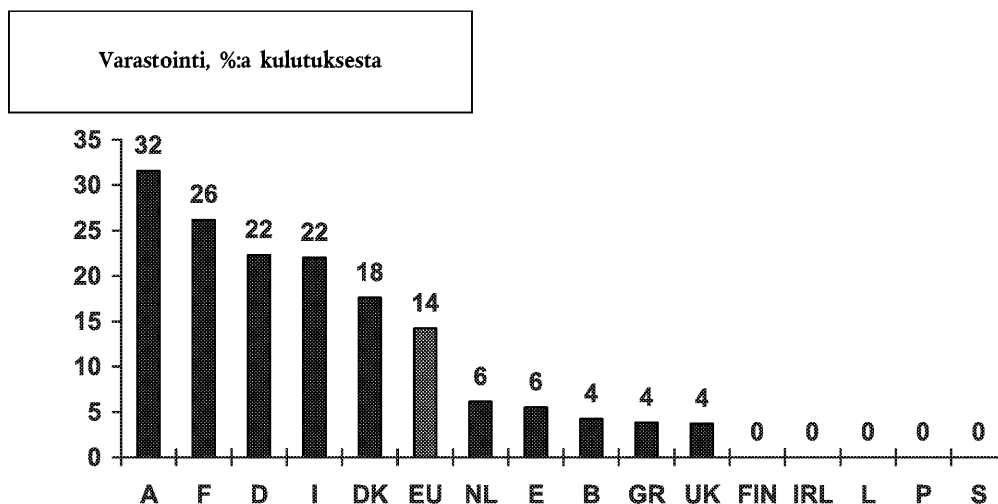
Varastojen ja vastaavien vaihtoehtoisten joustomekanismien olemassaolo on kaasujärjestelmän tehokkaan toiminnan kannalta välttämätöntä. Sisämarkkinoiden toimintaan ja kaasun toimitusvarmuuteen liittyvistä syistä on olennaisen tärkeää, että kolmansille osapuolille voidaan antaa syrjimättä varastojen käyttöoikeus. Muualla maailmassa saatujen kokemusten perusteella voidaan myös odottaa, että sisämarkkinoiden kehittyminen avaa uusia kaupallisia mahdollisuuksia varastojen omistajille. Näin ollen on tärkeää, että Euroopan unioni on valmis kohtaamaan haasteet, joita liittyy varastojen riittävän kehittämisen ja saatavuuden varmistamiseen.

Yhteisön olisikin pidettävä kaasugarastojen kehittämistä yhtenä ensisijaisena tavoitteena energia-alan TEN-ohjelmassa.

Toimitusvarmuutta voidaan edistää kehittämällä täysin toimivat ja likvidit kaasun sisämarkkinat, joilla spot-markkinat kehittyvät asteittain. Kansallisen tason toimitusvarmuussuunnitelmien ja kaasunvarastointivaatimusten olisi oltava yhteensopivia kilpailukykyisten kaasun sisämarkkinoiden kanssa. Niillä ei tulisi estää vaan tukea tällaisten markkinoiden kehittämistä. Tasapuolinen varastojen käyttöoikeus on tässä suhteessa erityisen tärkeä seikka.

Eroavuudet jäsenvaltioiden varastointivaatimuksissa

Seuraava kaavio kuvaa varastojen määrän prosentuaalista osuutta vuosittaisesta kaasun kulutuksesta.

Kaaviosta käy selkeästi ilmi maanalaisten kaasuväestöjen suhteellinen merkitys eri jäsenvaltioissa sekä väestöjen puuttuminen joistakin jäsenvaltioista. EU:n kaasuväestökapasiteetti vastaa keskimäärin noin 50 päivän kulutusta (tai 14:ää prosenttia kokonaiskulutuksesta). Itävallan väestöt vastaavat 115 päivän keskimääräistä kaasun kysyntää, Ranskan 95 päivän kysyntää, Saksan ja Italian noin 80 päivän ja Tanskan noin 65 päivän kysyntää. Yhdistyneellä kuningaskunnalla, Kreikalla, Belgiassa, Espanjalla ja Alankomailla on noin 10–20 päivän keskimääräistä kaasun kulutusta vastaavat väestöt, kun taas muilla jäsenvaltioilla ei ole lainkaan väestökapasiteettia. Joissakin jäsenvaltioissa on vain vähän tai ei ollenkaan uusien maanalaisten kaasuväestötilausten rakentamiseen soveltuvia geologisia alueita. Nämä jäsenvaltiot ovat siis riippuvaisia muiden jäsenvaltioiden väestöpalveluista. Tietyn alueen väestötarpeen kattaminen kaukana sijaitsevilla väestöillä ei yleensä ole optimaalista, mutta se voi olla välttämätöntä. Sekä EU:n sisäisen yhteistyön että sen ulkopuolisten toimittajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamiseksi voi olla syytä jatkaa sellaisten molemmille osapuolille tärkeiden hankkeiden analysointia, jotka koskevat väestönnin kehittämistä Euroopassa.

4. Pitkäaikaisten sopimusten ja likvidien kaasumarkkinoiden merkitys

Pitkäaikaiset "ota tai maksa" -sopimukset ovat olleet hyvin tärkeitä Euroopan kaasumarkkinoiden rakentamisessa ja kehittämisessä. Varsinkin Euroopan kaasuyhtiöiden tekemät pitkäaikaiset sopimukset ovat aikaisemmin edistäneet kaasutoimituksia koskevien investointien tekemistä.

Pitkäaikaiset sopimukset ovat ulkopuolisten kaasuntoimittajien kannalta merkittävä vakautta luova tekijä, ja ne parantavat toimittajien mahdollisuuksia jatkaa suurten, pääomavaltaiten kaasuntoimitushankkeiden kehittämistä. Lisäksi niillä helpotetaan EU:n kaasutoimitusten erilaistamista keskipitkällä aikavälillä ja edistetään uusien kaasulähteiden pääsyä markkinoille, mikä tehostaa kilpailua toimituspuolella.

Komissio mielestä energian sisämarkkinoilla vallitsevat olosuhteet takaavat sen, että pitkäaikaisia sopimuksia käytetään tulevaisuudessakin ja että niillä edistetään edelleen toimitusvarmuutta kaasun sisämarkkinoilla. On selvää, että EU:n kaasuyhtiöt jatkavat kaasun kysynnän tyydyttämistä kilpailumarkkinoilla tällaisten toimitussopimusten perusteella, jotka kuuluvat niiden sopimuskantaan.

Koska pitkäaikaisilla sopimuksilla on suuri merkitys toimitusvarmuuden turvaamisessa EU:n kaasumarkkinoilla – niitä tarvitaan todennäköisesti tulevaisuudessakin vahvistamaan uusien suurten kaasuntoimitushankkeiden kuten Stockmanin kentän rahoitusta – on syytä kehittää turvaverkko sen epätodennäköisen ja odottamattoman tapauksen varalta, että pitkäaikaisia sopimuksia ei tehdä riittävästi. Toisaalta on tärkeää, ettei pitkäaikaisilla sopimuksilla estetä kilpailua asettamalla suoranaisia rajoittavia ehtoja tai sulkemalla markkinoita kohtuuttomasti. Tärkeää on myös se, että pitkäaikaiset "ota tai maksa" -sopimukset kehittyvät ja mukautuvat kaasumarkkinoiden uuteen tilanteeseen.

Lisäksi on varmistettava riittävät likvidit kaasutoimitukset, jotta kilpailuun perustuvat kaasun sisämarkkinat voisivat toimia moitteettomasti ja kaasuyhtiöt voisivat luoda tasapainoisen sopimuskannan.

Tämä edellyttää EU:n laajuisten kaasun spot-markkinoiden kehittämistä. Tällaisten markkinoiden avulla voidaan varmistaa, että tuottajat, toimittajat tai asiakkaat, jotka ovat myyneet tai ostaneet kaasua pitkäaikaisen sopimuksen perusteella, voivat myydä kaasun vallitsevaan spot-hintaan, jos ne eivät kykene markkinoimaan kaasua suoraan. Lisäksi jäsenvaltioiden on hyväksyttävä tarvittaessa kaasunluovutusohjelmia.

Likvidien kaasuhuollon kehittäminen on viime vuosina edistynyt merkittävästi erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Luoteis-Euroopassa, joissa toimii tai joihin perustetaan maakaasukaupan keskuksia. Eräissä maissa on toteutettu kaasunluovutusohjelmia, jotka ovat edistäneet uusien tulokkaiden pääsyä markkinoille. Toimet, joita komissio on toteuttanut kaasualalla kilpailuoikeuden nojalla esimerkiksi CFU:n tapauksessa, ovat lisänneet likviditeettiä entisestään. Komissio uskoo, että tämän prosessin on jatkuttava ja että se tulee jatkumaan. Siitä huolimatta tarvitaan myös turvaverkkoa sen varalta, että kehitys on toisenlainen.

5. Jäsenvaltioiden nykyiset toimitusvarmuuspolitiikat

On tärkeä huomata, että kaasuntoimitustilanne vaihtelee huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen kaasuvaramien sekä geologisten ja markkinaolosuhteiden erojen mukaan. Jäsenvaltioiden toimitustilanteissa on merkittäviä eroja, jotka johtuvat muun muassa kotimaisen kaasuntuotannon mahdollisuudesta, kaasun merkityksestä koko energiataseessa, riippuvuudesta kaasuntuonnista, maanalaisten varastojen käyttöoikeudesta ja yhteenliittämistasosta.

Jäsenvaltiot ja niiden kaasuteollisuus pyrkivätkin varmistamaan kaasuhuollon eri tavoin kunkin olosuhteiden, markkinoiden luonteen sekä saatavilla olevien teknisten vaihtoehtojen ja niiden suhteellisten kustannusten mukaan.

Koska olosuhteet ovat erilaisia, Euroopan kaasuteollisuus käyttää erilaisia toimituspuolen ja kysyntäpuolen välineiden ja menettelyjen yhdistelmiä selvittääkseen toimitusvarmuuteen liittyvistä lyhyen aikavälin vaikeuksista. Tällaisia välineitä ja menettelyjä ovat järjestelmän ja toimituspuolen joustavuus, varastointi sekä sellaisten asiakkaiden toimitusten keskeyttäminen, joiden toimitukset voidaan keskeyttää. Käytössään olevien keinojen avulla kaasuyhtiöt voivat taata, että kaasutoimitukset vastaavat kysyntää kausittain ja saman päivän aikana ja että hätätilanteista selvittää.

Jotta kysyntä voitaisiin tyydyttää, kaasuntoimitusjärjestelmän on ehdottomasti oltava suunniteltu siten, että yhteenlaskettu huippukysyntä voidaan tyydyttää. Kaasuntoimitusjärjestelmät on usein suunniteltu tyydyttämään huippukysyntä kylmimpänä päivänä, jollaisia on tilastollisesti esimerkiksi kerran 20 vuodessa, ja kylmimpänä talvena, jollaisia on tilastollisesti kerran 50 vuodessa.

Eräät jäsenvaltiot ja suuret kaasuyhtiöt ovat määritelleet muun muassa seuraavilla tavoilla toimitusvarmuutta tai varastojen käyttöoikeutta koskevat ehdot, jotka markkinoiden nykyisten toimijoiden ja uusien tulokkaiden on täytettävä:

- Esimerkiksi Italiassa uusien tulokkaiden, jotka tuovat kaasua EU:n ulkopuolelta Italian markkinoille, on ylläpidettävä kaasuvaramia, jotka vastaavat 10:tä prosenttia vuosittaisista toimituksista.
- Espanjassa kaasuntoimitusten yleinen riippuvuus yksittäisestä ulkopuolisesta toimituslähteestä ei saa ylittää 60:tä prosenttia, ja kaasuntoimittajat on velvoitettu ylläpitämään kaasuvaramia, jotka vastaavat vähintään 35 päivän toimituksia.
- Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimitusvarmuusvaatimukset on määritelty joka 20. vuosi sattuvan kylmimmän päivän huippukysynnän ja joka 50. vuosi sattuvan talven keston mukaan. Samankaltaisia vaatimuksia sovelletaan Alankomaissa ja Ranskassa sekä muissa jäsenvaltioissa.
- Ranskan kaasujärjestelmä on myös suunniteltu siten, että se voi (erityisesti strategisten kaasuvaramien avulla) kestää suurimmasta toimituslähteestä saatavien toimitusten keskeytymisen jopa vuoden ajan.
- Tanskassa on integroitunut kaasuyhtiö, joka on suunniteltu vara- ja varastokapasiteettinsa siten, että se voi jatkaa kaasun toimittamista sellaisille markkinoille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää muuta polttoainetta, jos toimitukset keskeytyvät jommastakummasta kaasuputkesta, joiden kautta kaasua tuodaan Tanskaan.

6. Poikkeuksellisissa toimitustilanteissa tehokkaat mekanismit ovat ratkaisevia

Monet jäsenvaltiot näyttävät perustavan kaasun toimitusvarmuutensa sekä äärimmäisiin sääolosuhteisiin että kaasun toimituslähteiden "n-1"-käyttömahdollisuuteen eli tilanteeseen, jossa toimitukset jostakin yksittäisestä käytettävissä olevasta lähteestä keskeytyvät. Kansallisella tasolla sovellettujen toimitusvarmuuspolitiikkojen avoimuudessa on siitä huolimatta toivomisen varaa; monissa tapauksissa politiikkoja ei ole määritelty eikä virallistettu riittävästi, eivätkä ne vastaa markkinoilla tapahtuvia muutoksia. Ensisijaisena tavoitteena onkin oltava koordinoitujen toimitusvarmuuden tehostaminen kansallisella ja EU:n tasolla sekä avoimuuden lisääminen.

Jäsenvaltioiden kaasuhuoltotilanteiden erilaisuudesta huolimatta yksittäisten jäsenvaltioiden pääasialliset toimituksiin liittyvät riskit ovat usein samoja kuin muissakin maissa, mikä johtuu EU:n maakaasuhuollon rakenteesta. Esimerkiksi jonkin pääasiallisen toimittajan Eurooppaan tulevien kaasutoimitusten keskeytymisellä olisi vakavia seurauksia useissa jäsenvaltioissa. Tällaisessa tilanteessa keskeytymisen aiheuttamat vahingot voidaan korjata vain koordinoitujen ponnistuksien avulla. Vakavan kaasuntoimituskriisin estämiseen tai hallitsemiseen tarkoitettujen toimenpiteiden saavat siten EU:n ulottuvuuden, ja mahdollisten kielteisten vaikutusten minimointi edellyttää yhteisvastuuta EU:n tasolla.

Koska kaasun sisämarkkinat yhdentyvät yhä enemmän ja Euroopan maat ovat toimitusvarmuuden osalta riippuvaisia toisistaan (toimitusvarmuuden kannalta "heikoin kohta" voi vaikuttaa toimitusvarmuuteen myös muissa osissa kaasun sisämarkkinoita), EU:ssa on säädettävä asianmukaisista ja tehokkaista mekanismeista, joilla taataan toimitusvarmuus sekä EU:n tasolla tapahtuva koordinoitu ja väliintulo poikkeuksellisissa toimitustilanteissa. Näin varmistetaan tasapainoinen, avoin ja johdonmukainen riskien jakamisjärjestelmä sekä sisämarkkinoiden moitteeton toiminta.

Tähän pyrittäessä on tärkeää ottaa asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden toimitustilanteiden erilaisuus. Euroopan kaasuvarustamisella on edelleen oltava operatiivinen vastuu tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

Yhteisön uusia kaasuhuoltopuitteita koskevassa ehdotuksessa pyritään kaasun toimitusvarmuuden osalta samoihin tavoitteisiin kuin öljyvarastoja koskevassa ehdotuksessa. Siinä asetetaan toimitusvarmuutta koskevat tiukat ja määrälliset vaatimukset ja määritellään, millä tavoin vaatimuksia on noudatettava. Jäsenvaltiot veloitetaan erityisesti määrittelemään ja julkaisemaan keinot, joilla ne varmistavat, että asiakkaille, jotka eivät voi välittömästi alkaa käyttää vaihtoehtoisia polttoaineita, taataan toimitusten jatkuminen 60 päivän ajan siinä tapauksessa, että kyseisten markkinoiden suurimman toimittajan toimitukset keskeytyvät. Ehdotuksessa on samankaltaisia säännöksiä äärimmäisistä sääoloista, jotka aiheuttavat poikkeuksellisen suuren kysynnän. Säännösten mukaan asiakkaille on taattava toimitukset koko kyseessä olevan poikkeuksellisen kysynnän keston ajan.

Vaikka kaasu- ja öljymarkkinat eroavat huomattavasti toisistaan, kyseiset toimenpiteet vastaavat itse asiassa veloitetta ylläpitää öljyn vähimmäisvarastoja. Toisin kuin öljyvarastojen osalta, uusissa säännöissä ei kuitenkaan tässä vaiheessa aiota määritellä kaasuvastojen vähimmäistasoa, jota jäsenvaltioiden olisi pidettävä yllä toimitusvarmuuden takaamiseksi. Tämä johtuu siitä, että kaikilla jäsenvaltioilla ei ole yhtäläisiä geologisia mahdollisuuksia maanalaiseen varastointiin, ja joissakin jäsenvaltioissa ei ole lainkaan sopivia varastointipaikkoja. Näin ollen kunkin maan on turvauduttava erilaisten keinojen yhdistelmiin voidakseen täyttää vaatimukset, jotka koskevat toimitusten jatkumista 60 päivän ajan ja suurta kysyntää. Kaasuhoito voidaan turvata muun muassa varastoinnilla (kyseisessä maassa tai sen ulkopuolella olevilla varastoilla), tuotannon joustojärjestelyillä, putkilinjavarastoinnilla nostamalla kaasun painetta ja muilla käytettävissä olevilla toimenpiteillä.

Vaikka oikeudellisesti sitova jäsenvaltiokohtainen vähimmäisvarastointivaatimus ei tässä vaiheessa ole asianmukainen, koska geologisissa olosuhteissa on eroja ja koska varastojen ja kysynnän läheisyydestä on merkittävää hyötyä (tällä tavoin vältetään kaukana sijaitsevien varastojen käytön aiheuttamat lisäkustannukset), varastointi tulee olemaan ja sen on oltava tärkeä tekijä jäsenvaltioiden toimitusvarmuuspolitiikoissa. Ehdotuksen mukaan kaikkien jäsenvaltioiden on julkaistava ohjeelliset määrälliset tavoitteet, jotka koskevat varastoinnin tulevaa osuutta niiden toimitusvarmuusvaatimusten täyttämiseksi.

Lopuksi on syytä tähdentää, että käytettävissä olevan maanalaisen varastointikapasiteetin syrjimätön käyttöoikeus on tässä yhteydessä ratkaisevan tärkeää, koska eri jäsenvaltioilla on erilaiset varastointimahdollisuudet, minkä vuoksi on tärkeää varmistaa yhteisön yhteisvastuu sekä yhteistyö rajanaapurien välillä. Tätä korostetaan maaliskuussa 2001 annetussa komission ehdotuksessa sähkön ja maakaasun sisämarkkinoiden yhteisiä sääntöjä koskevien direktiivien 96/92/EY ja 98/30/EY muuttamisesta annettavaksi direktiiviksi.

Yleisesti katsoen on ehdottoman välttämätöntä, että jäsenvaltioiden määrittelemät ja toteuttamat toimitusvarmuuspolitiikat myötävaikuttavat täysinmukaisesti toimivien kaasun sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja että ne soveltuvat kyseisille markkinoille. Erityisesti on tärkeää, että toimitusvarmuuspolitiikkoja toteutetaan syrjimättömällä tavalla estämättä mitenkään uusien markkinatoimijoiden pääsyä markkinoille.

7. Toimenpiteiden toteuttamista tukeva tekninen asiantuntemus

Energian sisämarkkinoiden luominen ja erityisesti teknisten sääntöjen täytäntöönpano on asteittaista ja hyvin monimutkaista toimintaa. Sen vuoksi on tärkeää varmistaa, että kaikki markkinatoimijat soveltavat uusia lainsäädäntöpuutteita tosiasiallisesti, tehokkaasti, syrjimättömästi ja yhtenäisesti sellaisissa olosuhteissa, joissa taataan yritysten kilpailukyky.

Kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden eri kehitysvaiheissa olisi kutsuttava kokoon kansallisten sääntelyviranomaisten, jäsenvaltioiden, markkinatoimijoiden ja komission edustajia osallistumaan teknisiin työryhmiin. Työryhmien kokouksissa olisi pohdittava, miten kaasun- ja sähkömarkkinoita olisi avattava, ja työryhmien olisi annettava säännöllisesti teknisiä suosituksia komissiolle.

Yhteisön uudet puitteet, joiden tavoitteena on parantaa kaasun toimitusvarmuutta energian sisämarkkinoilla, edellyttävät samoin monimutkaisten ja teknisten tehtävien suorittamista. Erityisesti on seurattava kansainvälisten markkinoiden kehitystä ja arvioitava niiden vaikutuksia toimitusvarmuuteen ja toimitusten turvallisuuteen. Toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta on arvioitava jatkuvasti. Tässä yhteydessä on valvottava toimenpiteitä, joilla pyritään turvaamaan kaasun toimitusvarmuus, ja myös jäsenvaltioiden ylläpitämien kaasuväylien määriä. Näiden tehtävien suorittaminen edellyttää objektiivisia, luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja.

Energiakriisin ilmetessä Euroopan komissio voi suositella, että jäsenvaltiot toteuttavat asianmukaisia toimenpiteitä, tai se voi päätöksellä velvoittaa jäsenvaltiot toteuttamaan tiettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden vaikutukset on arvioitava.

Komission yksiköiden yhteyteen on näin ollen syytä perustaa öljy- ja kaasutoimitusten eurooppalainen tarkkailujärjestelmä, johon kootaan kyseisiin tehtäviin liittyvien hyvin teknisten kysymysten ratkaisemiseen vaadittava asiantuntemus. Tällainen järjestelmä tarjoaa komission johdolla teknistä ja tieteellistä apua ja korkeatasoista asiantuntemusta, joilla edistetään kaasutoimituksia koskevan yhteisön lainsäädännön asianmukaista soveltamista.

Eurooppalaista tarkkailujärjestelmää johtaa komissio, joka kutsuu kokouksiin jäsenvaltioiden sekä asianomaisten alojen edustajia.

8. Päätelmät

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että kaasun toimitusvarmuuden strateginen merkitys Euroopan unionissa ei ole vähenemässä. Tilanne on pikemminkin päinvastainen. Kun otetaan huomioon kaasun kysyntä- ja toimitusnäkökulmat EU:ssa sekä meneillään olevat nopeat muutokset kaasun sisämarkkinoiden toteutumisessa, on todettava, että EU:n olisi koordinoitava kaasun toimitusvarmuuden turvaavia toimia ja täydennettävä siten muita toimia, joiden tavoitteena on energian sisämarkkinoiden toteuttaminen. Toimitusvarmuuteen tähtäävän politiikan on kilpailumarkkinoilla perustuttava selkeästi määriteltyihin, syrjimättömiin politiikkoihin ja operatiivisiin vastuisiin. Lisäksi on säädettävä asianmukaisesta markkinoiden seurannasta ja varajärjestelmästä sekä hätätoimenpiteistä. Niitä on myös tarkistettava säännöllisesti sekä jäsenvaltioiden että yhteisön tasolla.

Edellä esitetyn perusteella komissio antaa seuraavan direktiiviehdotuksen toimenpiteistä, joilla taataan kaasun toimitusvarmuus EU:ssa. Toimenpiteillä varmistetaan EU:n kaasun sisämarkkinoiden moitteeton toiminta turvaamalla kaasun toimitusvarmuus kilpailumarkkinoilla. Toimenpiteillä varmistetaan myös, että jäsenvaltiot toimivat kriisitilanteissa yhteisvastuullisesti ja että yhteisö toimii yhdenmukaisesti hallitakseen energiemarkkinoiden epävarmuustekijöitä ja edistääkseen sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Näin ollen perustamissopimuksen 95 artikla on asianmukainen oikeusperusta direktiiviehdotukselle.

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/30/EY⁽¹⁾ on myötävaikuttanut merkittävästi kaasun sisämarkkinoiden luomiseen. Direktiivissä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa maakaasuyhtiöille muun muassa toimitusvarmuuteen liittyviä julkisen palvelun velvoitteita.
- (2) Barcelonassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto sopi kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden toteuttamisesta annettujen ehdotusten nopeasta hyväksymisestä. Kaasun sisämarkkinoiden toteuttaminen muuttaa markkinaolosuhteita huomattavan paljon, ja sitä on täydennettävä toimitusvarmuutta sekä siinä tarvittavia politiikkoja koskevilla yhteisillä säännöillä.
- (3) Toimitusvarmuuden korkean tason takaaminen on näin ollen keskeinen edellytys kaasun sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle. Yhteisössä tarvitaan yhteisiä vähimmäispuitteita toimitusvarmuutta koskevissa asioissa, jotta voitaisiin toteuttaa kaasun sisämarkkinat, varmistaa siten tasapuoliset toimintaedellytykset sekä välttää markkinoiden vääristymät.
- (4) Kaasun merkitys Euroopan unionin energiahuollossa kasvaa jatkuvasti. Kaasun merkityksen kasvaessa on strategisesti entistä tärkeämpää varmistaa Euroopan unionin maakaasun yhtenäismarkkinoiden moitteeton toiminta turvaamalla kaasun toimitusvarmuus.
- (5) Kilpailuun perustuvat Euroopan unionin kaasun yhtenäismarkkinat edellyttävät avoimia ja syrjimättömiä toimitusvarmuuspolitiikkoja, jotka ovat tällaisten markkinoiden vaatimusten mukaisia. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää määritellä selkeästi kaikkien markkinatoimijoiden tehtävät ja vastuut, jotta voitaisiin turvata sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja kaasun toimitusvarmuus luomatta kuitenkaan esteitä uusien tulokkaiden markkinoillepääsulle ja aiheuttamatta merkittäviä vaikeuksia yhtiöille, joilla on pienet markkinaosuudet.
- (6) Kuten vihreässä kirjassa "Energiahuoltostrategia Euroopalle" todetaan, Euroopan unionin uskotaan pitkällä aikavälillä tulevan entistä riippuvaisemmaksi Euroopan unionin ulkopuolisista lähteistä tuodusta kaasusta.
- (7) Jotta Euroopan unioni voisi tyydyttää kaasun kasvavan kysynnän ja monipuolistaa kaasutoimituksia, mikä on välttämätöntä kilpailuun perustuville kaasun sisämarkkinoille, sen on tulevien vuosikymmenien aikana hankittava huomattavasti enemmän kaasua, josta suuri osa on tuotava kaukaisista lähteistä ja kuljetettava pitkiä matkoja.
- (8) Kaasuinfrastruktuuriin tehtävien investointien jatkaminen on sekä Euroopan unionin että kaasua tuottavien ja sitä alueensa kautta kuljettavien maiden etujen mukaista.
- (9) Pitkäaikaisilla sopimuksilla on ollut ja on edelleen hyvin suuri merkitys yhteisön kaasunsaannin turvaamisessa. Vaikka tällaisia sopimuksia on nykyään yhteisön tasolla enemmänkin kuin riittävästi, on luultavaa, että kaikista kaasutoimituksista huomattava osa perustuu tulevaisuudessaakin tällaisiin sopimuksiin, koska yhtiöt haluavat edelleenkin, että osa sopimuksista on pitkäaikaisia, ja siksi on aiheellista säätää tähän liittyvästä turvaverkosta.
- (10) Likvidin kaasuhoollon kehittämisellä on suuri merkitys sisämarkkinoilla, koska se mahdollistaa kaasun sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja kilpailun näillä markkinoilla. Likvidien kauppapaikkojen kehittämisessä ja kansallisilla kaasunluovutusohjelmilla on saavutettu merkittävää edistystä. Tämän suuntauksen odotetaan jatkuvan. Siitä huolimatta on aiheellista säätää tähän liittyvästä turvaverkosta.
- (11) On tärkeää, että jäsenvaltiot luovat yksiselitteiset puitteet, joilla edistetään toimitusvarmuutta ja kaasuinfrastruktuuriin tehtäviä investointeja. Lisäksi on tärkeää valvoa, että toteutetaan asianmukaisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että maakaasun etsintää ja tuotantoa, varastointia ja kuljetusta koskevat säännöt sekä verotusta koskevat säännöt ovat sellaiset, että ne rohkaisevat riittävien investointien tekemiseen.

⁽¹⁾ EYVL L 204, 21.7.1998, s. 1.

(12) Kotimaiset kaasuarat ja toimenpiteet, jotka on suunniteltu edistämään kyseisten kaasuarojen käyttömahdollisuutta syrjimättömällä tavalla kilpailuun perustuvien maakaasun sisämarkkinoiden vaatimusten sekä kilpailusääntöjen mukaisesti, auttavat nostamaan toimitusvarmuuden tasoa kaasun sisämarkkinoilla.

(13) Jotta kaasun sisämarkkinat, joilla kaasun toimitusvarmuus on ratkaisevan tärkeää, toimisivat hyvin, olisi valvottava kysynnän ja tarjonnan tasapainoa yksittäisissä jäsenvaltioissa ja toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, kun toimitusvarmuus vaarantuu yhteisössä.

(14) Kaasun sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan sekä toimitusvarmuuden kannalta on olennaista, että jäsenvaltiot toimivat yhteisvastuullisesti kriisitilanteissa.

(15) Sisämarkkinoiden luominen ja kehittäminen lisäävät väistämättä jäsenvaltioiden välistä riippuvuutta toimitusvarmuutta koskevissa asioissa. Jos asianmukaisia toimenpiteitä ei toteuteta jossakin jäsenvaltiossa, sillä voi olla vakavia seurauksia sisämarkkinoiden toiminnalle koko yhteisössä. Sen vuoksi on tärkeää, että jäsenvaltioiden kaasuntoimituspolitiikkoja yhdenmukaistetaan siinä määrin kuin on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

(16) Tilanteissa, joissa kaasun saatavuus vaihtelee poikkeuksellisesti, komissio ryhtyy saatavuustilanteen vakavuuteen suhteutettuihin asianmukaisiin toimiin varmistaa, että tarpeelliset toimenpiteet toteutetaan erityisen avun antamiseksi jäsenvaltioille, joihin kaasun saannin keskeytyminen erityisesti vaikuttaa, ja turvataksien siten mahdollisimman pitkälle kaasun sisämarkkinoiden toiminnan jatkumisen.

(17) Komission yksiköiden yhteyteen olisi perustettava öljy- ja kaasutoimitusten eurooppalainen tarkkailujärjestelmä. Sen tehtävänä olisi avustaa toimitusvarmuutta ja toimitusten turvallisuutta koskevien yhteisön säännösten laatimisessa ja täytäntöönpanossa, seurata lainsäädännön soveltamista ja avustaa voimassa olevien toimenpiteiden tehokkuuden arvioimisessa sekä seurata entistä paremmin kaasun toimitusvarmuudessa tapahtuvia muutoksia.

(18) Tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet olisi vahvistettava menettelystä komissiolle siir-

rettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY ⁽¹⁾ mukaisesti.

(19) Suunnitellun toiminnan tavoitetta eli sellaisten täysin toimintakykyisten kaasun sisämarkkinoiden luomista, jotka perustuvat terveeseen kilpailuun ja varmoihin maakaasutoimituksiin, ei voida perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti saavuttaa riittävällä tavalla jäsenvaltioiden toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla. Tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tässä direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joiden tavoitteena on varmistaa EU:n kaasun sisämarkkinoiden moitteeton toiminta turvaamalla kaasun toimitusvarmuus. Direktiivissä vahvistetaan yhteiset periaatteet, joiden puitteissa jäsenvaltioiden on määriteltävä yleiset, avoimet ja syrjimättömät toimitusvarmuuspolitiikat, jotka ovat kilpailuun perustuvien EU:n kaasun sisämarkkinoiden vaatimusten mukaiset, sekä selvennettävä eri markkinatoimijoiden tehtäviä ja vastuualueita ja sovellettava erityisiä syrjimättömiä menettelyjä kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi.

2 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. "kaasuntoimituslähteellä" maata, josta kaasu on peräisin,
2. "pitkäaikaisella kaasuntoimitussopimuksella" kaasuntoimitussopimusta, jonka kesto on enemmän kuin yksi vuosi,
3. "markkinoiden uusilla tulokkailla" yrityksiä, jotka eivät vielä toimi jäsenvaltiossa kaasuntoimitusalalla tai jotka ovat tulleet markkinoille viiden vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta ja joilla on pienet markkinaosuudet,
4. "pienellä markkinaosuudella" alle 10 prosentin osuutta kansallisista kaasumarkkinoista.

⁽¹⁾ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

3 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sellaisten toimitusvarmuutta koskevien yleisten politiikkojen määrittämiseksi, jotka ovat tarpeen ja olennainen osa kilpailuun perustuvia maakaasun sisämarkkinoita. Tähän voi kuulua sellaisten yleisten tehtävien ja vastuualueiden selventäminen, joita erityyppisillä taloudellisilla toimijoilla on toimitusvarmuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

2. Toimenpiteet ja vaatimukset, joilla toimitusvarmuus pyritään varmistamaan kaasun sisämarkkinoiden yhteydessä, on suunniteltava tämän artiklan 3 kohdan ja 4 artiklan mukaisesti. Kyseisten toimenpiteiden ja vaatimusten täytäntöönpanolla on täydennettävä kaasun sisämarkkinoiden toteuttamista, ja ne on pantava täytäntöön syrjimättömästi ja avoimesti ja julkaistava.

3. Suunnitellessaan 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ja vaatimuksia jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon:

- a) kaasutoimitusten jatkumisen varmistaminen ankarissa olosuhteissa erityisesti sellaisille kotitalousasiakkaille, joilla ei ole muita polttoainevaihtoehtoja,
- b) tarve varmistaa kaasuväylojen tai vaihtoehtoisten polttoaineiden väylojen asianmukainen taso,
- c) tarve monipuolistaa toimituksia ja varmistaa kohtuullinen tasapaino eri kaasuntoimituslähteiden välillä,
- d) tarve luoda kannustimia, joilla edistetään uusia kaasutoimituksia sisäisistä ja ulkoisista lähteistä Euroopan kaasun sisämarkkinoille,
- e) vakavimman mahdollisen vian tai keskeytyksen vaara suurimmassa yksittäisessä toimituslähteessä sekä kustannukset, jotka johtuvat tällaisen toimitusten keskeytymisen vaikutusten lieventämisestä,
- f) sisämarkkinat ja mahdollisuudet toimitusvarmuuteen liittyvään rajanaapureiden väliseen yhteistyöhön.

4. Suunnitellessaan 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ja vaatimuksia jäsenvaltioiden on myös otettava huomioon, että sähköntuotantoon tarkoitettujen kaasun toimitusvarmuudelle on asetettava suuret vaatimukset. Erityisesti on otettava huomioon keskeytettävissä olevan kysynnän taso ja vaihtoehtoihin polttoaineisiin perustuvat varajärjestelmät.

5. Toimitusvarmuuspolitiikan on myötävaikutettava täysin toimintakykyisten kaasun sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja oltava niitä koskevien vaatimusten mukaisia. Toimitusvarmuuspolitiikkaa on toteutettava syrjimättömästi, eikä sillä saa mitenkään estää uusien markkinatoimijoiden pääsyä markkinoille.

6. Jäsenvaltioiden on vapautettava yritykset, joilla on pienet markkinaosuudet, sekä markkinoiden uudet tulokkaat tämän direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaan asetetuista velvoitteista, jotta varmistettaisiin, että jäsenvaltioiden vahvistamat toimitusvarmuusperusteet eivät rajoita merkittävästi kilpailua tai estä markkinoillepääsyä.

Kun jäsenvaltiot katsovat, että tämän direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisten velvoitteiden asettaminen ei rajoittaisi merkittävästi kilpailua eikä estäisi markkinoillepääsyä, ne voivat pyytää komissiolta lupaa kyseisen vapautuksen poistamiseen. Komissio päättää tämän direktiivin 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti, hyväksyykö se kyseisen pyynnön.

4 artikla

1. Edellä 3 artiklassa tarkoitettujen toimitusvarmuutta koskevien politiikkojen toteuttamiseksi ja vaatimusten täyttämiseksi jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että toimitusvarmuutta voidaan pitää yllä sellaisille asiakkaille, joiden toimituksia ei voida keskeyttää, koska niillä ei ole mahdollisuutta vaihtaa polttoainetta, jos kaasun toimitukset suurimmasta yksittäisestä lähteestä keskeytyvät 60 päivän ajaksi, ottaen huomioon keskimääräiset sääolosuhteet.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että toimitusvarmuutta voidaan pitää yllä sellaisille asiakkaille, joiden toimituksia ei voida keskeyttää, koska niillä ei ole mahdollisuutta vaihtaa polttoainetta, kolmen päivän ajan sellaisen erittäin kylmän jakson aikana, joka tilastollisesti sattuu joka kahdeskymmenes vuosi.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että toimitusvarmuutta voidaan pitää yllä sellaisille asiakkaille, joiden toimituksia ei voida keskeyttää, koska niillä ei ole mahdollisuutta vaihtaa polttoainetta, sellaisen kylmän talven aikana, joka tilastollisesti sattuu joka viideskymmenes vuosi.

4. Täyttääkseen nämä toimitusvarmuutta koskevat vaatimukset jäsenvaltiot voivat kohdistaa toimiaan ainakin seuraaviin tekijöihin:

- a) asiakkaat, joiden toimitukset voidaan keskeyttää
- b) kaasuväylo
- c) toimitusten joustavuus
- d) spot-markkinat.

5. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että joko jäsenvaltion alueella tai sen ulkopuolella sijaitsevat kaasuväriä myötävaikuttavat tarvittavassa määrin tässä artiklassa tarkoitettujen toimitusvarmuusvaatimusten täyttämiseen sen mukaisesti, millaiset geologiset ja taloudelliset varastointimahdollisuudet kussakin jäsenvaltiossa on.

Jäsenvaltioiden on ensimmäisen kerran viimeistään vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi laadittava ja julkaistava kertomus, jossa selostetaan jäsenvaltion ohjeelliset tavoitteet jäsenvaltion alueella tai sen ulkopuolella tapahtuvan varastoinnin tulevalle osuudelle toimitusvarmuudesta. Tämä koskee kaasuväriä tilavuutta ja käyttökapasiteettia sekä kaasuväriä prosentuaalista osuutta kaasun kulutuksesta seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tulevan varastoinnin osuutta koskevat tavoitteet asetetaan tämän direktiivin liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

6. Jäsenvaltioiden on kaasun sisämarkkinoiden tavoitteiden mukaisesti vahvistettava tässä artiklassa säädetty toimitusvarmuusperusteet, mukaan luettuina kyseisten perusteiden täytäntöönpanoa koskevat toimenpiteet, jos se on taloudellisesti ja teknisesti mahdollista ja asianmukaista. Erityisesti yrityksiä koskeissa vähimmäisvarastointitavoitteissa on otettava huomioon varastojen syrjimätön käyttöoikeus sekä ehdot ja edellytykset, joilla varastoja hoitavat yhtiöt myöntävät tällaisen käyttöoikeuden.

7. Kun jäsenvaltiot panevat täytäntöön toimitusvarmuutta koskevia vaatimuksia ja asettavat velvoitteita markkinatoimijoille, jotka ovat sijoittautuneet toiseen jäsenvaltioon ja joiden kotipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, jäsenvaltioiden on otettava asianmukaisesti huomioon toimenpiteet, jotka markkinatoimija on jo toteuttanut täyttääkseen toimitusvarmuusperusteet kyseisessä jäsenvaltiossa.

5 artikla

1. Kertomuksessa, jonka jäsenvaltiot julkaisevat direktiivin .../.../EY [ehdotettu uusi direktiivi sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annettujen direktiivien 96/92/EY ja 98/30/EY muuttamisesta] [4 a] artiklan nojalla, on käsiteltävä erityisesti seuraavia seikkoja:

a) tämän direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden kilpailullinen vaikutus yrityksiin, joilla on pienet markkinaosuudet, tai markkinoiden uusiin tulokkaiisiin ja erityisesti sellaisten toimenpiteiden tehokkuus, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti

poistaakseen kyseisistä toimenpiteistä johtuvat kilpailun rajoitukset tai esteet tällaisten yritysten markkinoillepääsulle,

b) kysynnän ja tarjonnan tasapaino jäsenvaltioiden alueella,

c) odotetun tulevan kysynnän ja saatavissa olevien toimitusten taso,

d) suunnitteilla tai rakenteilla oleva lisäkapasiteetti,

e) toteutetut hätä- ja interventiojärjestelyt markkinoiden äkillisen kriisin varalta,

f) varastojen taso sekä ohjeellisiin varastointitavoitteisiin pääsemiseksi toteutetut ja toteutettavat toimenpiteet ja

g) sellaisten yritysten tekemien pitkäaikaisten sopimusten merkitys, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioiden alueelle ja joiden kotipaikka on niiden alueella.

Lisäksi jäsenvaltioiden on valvottava, että toteutetaan asianmukaisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että maakaasun etsintää ja tuotantoa, varastointia, nesteyttämistä ja kuljetusta koskevat säännöt sekä verotusta koskevat säännöt ovat sellaiset, että ne rohkaisevat riittävien investointien tekemiseen.

2. Direktiivin .../.../EY [ehdotettu uusi direktiivi sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annettujen direktiivien 96/92/EY ja 98/30/EY muuttamisesta] [28] artiklan nojalla antamassaan kertomuksessa komissio tarkastelee

a) toimitusvarmuuteen liittyviä kysymyksiä yhteisössä, erityisesti nykyistä ja suunniteltua kysynnän ja tarjonnan välistä tasapainoa sekä sitä, onko uuteen kaasuinfrastruktuuriin tehtäviä investointeja syytä tukea,

b) missä määrin toimitusvarmuutta koskevia toimenpiteitä olisi yhdenmukaistettava Euroopan kaasun sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi,

c) varastojen määriä suhteessa ohjeellisiin varastointitavoitteisiin,

d) pitkäaikaisten kaasusopimusten määrää sekä sitä, miten nämä sopimukset käytännössä vaikuttavat sen varmistamiseen, että Euroopan unioniin tuodaan tulevaisuudessa riittävästi kaasua uusista tuotantolähteistä.

Kertomuksessa voidaan tarvittaessa antaa suosituksia.

6 artikla

1. Varmistaakseen yhteisön kaasunsaannin jatkuvuuden pitkällä aikavälillä ja kehittääkseen asteittain entistä likvidimpiä kaasun sisämarkkinoita komissio seuraa tiiviisti, missä määrin tehdään uusia pitkäaikaisia toimitussopimuksia kaasun tuonnista Euroopan unionin ulkopuolisista maista ja onko likvidien kaasutoimitusten määrä riittävä ja kaasun viitehinnat riittävän avoimia yhteisössä, jotta ne vahvistaisivat kaasutoimitusten vakautta pitkällä aikavälillä. Komissio voi antaa jäsenvaltioille asianmukaisia toimenpiteitä koskevia suosituksia. Suosituksilla voidaan ainoastaan pyrkiä lisäämään pitkäaikaisten sopimusten määrää, jos niitä ei ole riittävästi yhteisössä. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle siitä, miten suositukset on pantu täytäntöön. Antaessaan suosituksia komissio kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä vaikutuksia kyseisillä toimenpiteillä voi olla yrityksiin, joilla on pienet markkinaosuudet, sekä markkinoiden uusiin tulokkaisiin.

2. Jos jäsenvaltioiden 1 kohdassa tarkoitettujen suositusten perusteella toteuttamat toimenpiteet ovat kaasun pitkän aikavälin toimitusvarmuuteen nähden riittämättömiä, komissio voi 9 artiklan 3 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti päätöksellä velvoittaa asianomaiset jäsenvaltiot toteuttamaan tiettyjä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että asianmukainen vähimmäisosuus Euroopan unionin ulkopuolisista maista tulevasta uusista kaasutoimituksista perustuu pitkäaikaisiin sopimuksiin tämän direktiivin voimaantuloa seuraavien viiden vuoden aikana, että likvidien kaasutoimitusten määrät kasvavat ja että yhteisössä on käytettävissä avoimia kaasun viitehintoja, jotta kaasutoimitusten vakautta voitaisiin vahvistaa pitkällä aikavälillä. Tehdessään päätöksiä komissio kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä vaikutuksia kyseisillä toimenpiteillä voi olla yrityksiin, joilla on pienet markkinaosuudet, sekä markkinoiden uusiin tulokkaisiin.

3. Komissio antaa viiden vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle seuranta-kertomuksen, jossa käsitellään tämän artiklan soveltamisesta saatuja kokemuksia, jotta Euroopan parlamentti ja neuvosto voisivat hyvissä ajoin arvioida tarvetta mukauttaa sitä.

7 artikla

Jäsenvaltioiden on pyrittävä lisäämään maakaasumarkkinoiden likviditeettiä toteuttamalla asianmukaiset toimenpiteet syrjimättömien lupamenettelyjen varmistamiseksi varastojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten rakentamista varten ja poistettava tällaisten laitosten rakentamisen esteet. Menettelyjä on sovellettava yhtäläisesti Euroopan unionin maakaasualan yrityksiin ja Euroopan unionin ulkopuolisiin kaasuntoimittajiin.

8 artikla

1. Tilanteissa, joissa kaasun saatavuus vaihtelee poikkeuksellisesti, esimerkiksi kun Euroopan unionin jonkin pääasiallisen

kaasuntoimittajan toimituksissa tapahtuu merkittävä keskeytys, komissio voi 9 artiklan 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti suositella, että jäsenvaltiot toteuttaisivat tarvittavat toimenpiteet erityisen avun antamiseksi niille jäsenvaltioille, joihin kaasun saannin keskeytyminen erityisesti vaikuttaa. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa:

- a) kaasuvarastojen vapauttaminen,
- b) putkikapasiteetin antaminen käyttöön kaasutoimitusten ohjaamiseksi alueille, joilla niitä tarvitaan,
- c) keskeytettävissä olevan kysynnän keskeyttäminen, jolloin kaasuntoimitusjärjestys voidaan määrittellä uudelleen ja järjestelmä säilyy joustavana.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle siitä, miten ne ovat panneet suositukset täytäntöön.

3. Jos jäsenvaltioiden toteuttamat toimenpiteet ovat markkinoiden kehityksen kannalta riittämättömiä ja/tai jos kaasun poikkeuksellisen saatavuustilanteen taloudelliset seuraukset ovat erittäin vakavia, komissio voi 9 artiklan 3 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti päätöksellä vaatia jäsenvaltioita toteuttamaan määrättyjä toimenpiteitä erityisen avun antamiseksi niille jäsenvaltioille, joihin kaasun saannin keskeytyminen erityisesti vaikuttaa. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa 1 kohdan a, b ja c alakohdassa mainitut toimenpiteet.

4. Tämän artiklan mukaisesti annettujen suositusten ja tehtyjen päätösten on oltava sellaisia, että ne rajoittavat mahdollisimman vähän kilpailua. Komissio valvoo tämän periaatteen noudattamista toimenpiteiden koko toteutuksen ajan.

9 artikla

1. Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.

2. Kun tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 3 ja 7 artiklaa ottaen huomioon kyseisen päätöksen 8 artikla.

3. Kun tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 ja 7 artiklaa ottaen huomioon kyseisen päätöksen 8 artikla.

Päätöksen 1999/468/EY 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu määräaika on yksi viikko.

4. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

10 artikla

1. Komissio toteuttaa 1 päivään tammikuuta 2004 mennessä tarvittavat toimenpiteet öljy- ja kaasutoimitusten eurooppalaisen tarkkailujärjestelmän perustamiseksi. Järjestelmän avulla on tarkoitus suunnitella ja soveltaa kaasutoimituksia koskevaa yhteisön lainsäädäntöä, seurata kyseisen lainsäädännön soveltamista sekä arvioida voimassa olevien toimenpiteiden tehokkuutta ja niiden vaikutuksia maakaasun sisämarkkinoiden toimintaan. Komissio huolehtii siitä, että tässä direktiivissä säädettyjen toimenpiteiden tehokasta seuranta varten osoitetaan riittävät resurssit.

2. Öljy- ja kaasutoimitusten eurooppalaista tarkkailujärjestelmää johtaa komissio, joka kutsuu kokouksiin jäsenvaltioiden edustajia sekä asianomaisten alojen edustajia. Järjestelmä tarjoaa komissiolle teknistä apua tämän direktiivin soveltamiseksi toteutettujen toimenpiteiden suunnittelussa ja arvioinnissa. Lisäksi se edistää sisämarkkinoiden ja kansainvälisten kaasumarkkinoiden ja niihin vaikuttavien tekijöiden kehittymisen entistä parempaa tuntemusta.

3. Öljy- ja kaasutoimitusten eurooppalainen tarkkailujärjestelmä huolehtii maakaasualalla seuraavista teknisistä tehtävistä:

- a) sisämarkkinoiden ja kansainvälisten kaasumarkkinoiden toiminnan tarkkailu,
- b) osallistuminen valvontajärjestelmän käyttöönottoon sellaisten Euroopan unionin sisäisten ja ulkoisten infrastruktuurien valvomiseksi, jotka vaikuttavat kaasun toimitusvarmuuteen,
- c) kaasutoimitusten ja sellaisten menettelyjen valvonta, joilla kaasun toimitusvarmuus on tarkoitus turvata kriisitilanteissa,
- d) strategisten kaasuvarastojen määrien ja niiden käyttömenettelyjen sekä sellaisten menettelyjen valvonta, joita sovelletaan varastojen käyttömahdollisuuksiin, mukaan luettuina määräävään markkina-asemaan liittyvät näkökohdat varastojen käyttömahdollisuuksien yhteydessä,

- e) objektiivisten, luotettavien ja vertailukelpoisten perustietojen kokoaminen tehtävien suorittamista varten.

11 artikla

Komissio seuraa tarkoin, millä tavoin jäsenvaltiot panevat tämän direktiivin täytäntöön, ja erityisesti toteutettujen toimenpiteiden yhteensopivuutta 4 artiklan kanssa sekä niiden vaikutuksia kaasun sisämarkkinoihin ja kilpailun kehittymiseen Euroopan unionissa. Komissio seuraa tarkoin kolmansien osapuolten oikeutta käyttää varastoja syrjimättömin ehdoin ja edellytyksin. Tarvittaessa se antaa seurannan tulosten perusteella 1 päivään tammikuuta 2004 mennessä ehdotuksia lisätoimenpiteiksi varastojen tosiasiallisen käyttöoikeuden varmistamiseksi.

Komissio antaa tarvittaessa suosituksia tai asianmukaisia ehdotuksia.

12 artikla

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2004. Niiden on ilmoitettava tästä viipymättä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltiot säätävät siitä, miten viittaukset tehdään.

13 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

14 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

LIITE

EU:n varastokapasiteetti – jäsenvaltioiden ohjeelliset tavoitteet

Seuraavassa taulukossa esitetään kaasuvarastokapasiteetti absoluuttisina lukuina sekä suhteessa kulutukseen.

Varastokapasiteetti 1 päivänä tammikuuta 2001

	Tilavuus (mrd m ³)	%a vuoden 2000 kysyn nästä	Tavoite 2010 (milj. m ³ päivässä)	Tavoitetilavuus 2010 (mrd m ³)	Tavoiteprosentti 2010	Käyttökapasiteetti Tavoite 2010 (milj. m ³ päivässä)
Itävalta	2,295	31,6	24			
Belgia	0,675	4,2	19			
Tanska	0,810	17,6	25			
Ranska	11,1	26,2	180			
Suomi	0,0	0,0	0			
Saksa	18,556	22,3	425			
Kreikka	0,075	3,8	5			
Irlanti	0,0	0,0	0			
Italia	15,1	22,0	265			
Luxemburg	0,0	0,0	0			
Alankomaat	2,5	6,1	145			
Portugali	0,0	0,0	0			
Espanja	1,0	5,5	8			
Ruotsi	0,0	0,0	0			
Yhdistynyt kuningas- kunta	3,577	3,7	137			
EU-15	55,688	14,2	1 233			